

**ЛЬВІВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ
ІМЕНІ ІВАНА БОБЕРСЬКОГО
ФАКУЛЬТЕТ ТУРИЗМУ
КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ТА МЕНЕДЖМЕНТУ**

Криштанович С. В.

**Лекція 6
ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ТУРИЗМУ**

**з навчальної дисципліни
„ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ В СФЕРІ ОБСЛУГОВУВАННЯ І
СПОРТУ”**

галузь знань 07 „Управління та адміністрування”
спеціальність 073 „Менеджмент”
рівень вищої освіти – магістр

“ЗАТВЕРДЖЕНО”
на засіданні кафедри економіки,
менеджменту
“31” серпня 2020 року № 1
Зав.каф _____ Н. Ф. Павленчик

© Криштанович С. В.

Державне управління у сфері туризму

План

1. Державне регулювання в галузі туризму, його основні цілі.
2. Структура державного управління туристичною діяльністю.
3. Правова основа застосування відповідальності суб'єктів туристичної діяльності.

1. Державне регулювання в галузі туризму, його основні цілі.

Відповідно до ЗУ «Про туризм» ст. 6, держава проголошує туризм одним з пріоритетних напрямів розвитку економіки та культури і створює умови для туристичної діяльності.

Реалізація державної політики в галузі туризму здійснюється шляхом:

- визначення і реалізації основних напрямів державної політики в галузі туризму, пріоритетних напрямів розвитку туризму;
- визначення порядку класифікації та оцінки туристичних ресурсів України, їх використання та охорони;
- спрямування бюджетних коштів на розробку і реалізацію програм розвитку туризму;
- визначення основ безпеки туризму;
- нормативного регулювання відносин у галузі туризму (туристичного, готельного, екскурсійного та інших видів обслуговування громадян);
- ліцензування в галузі туризму, визначення кваліфікаційних вимог до посад фахівців туристичного супроводу, видачі дозволів на право здійснення туристичного супроводу;
- встановлення системи статистичного обліку і звітності в галузі туризму та курортно-рекреаційного комплексу;
- організації і здійснення державного контролю за дотриманням законодавства в галузі туризму;

- визначення пріоритетних напрямів і координації наукових досліджень та підготовки кадрів у галузі туризму;
- участі в розробці та реалізації міжнародних програм з розвитку туризму.

Основними цілями державного регулювання в галузі туризму є:

- забезпечення закріплених Конституцією України (254к/96-ВР) прав громадян на відпочинок, свободу пересування, відновлення і зміцнення здоров'я, на безпечне для життя і здоров'я довкілля, задоволення духовних потреб та інших прав;
- безпека туризму, захист прав та законних інтересів туристів, інших суб'єктів туристичної діяльності та їх об'єднань, прав та законних інтересів власників або користувачів земельних ділянок, будівель та споруд;
- збереження цілісності туристичних ресурсів України, їх раціональне використання, охорона культурної спадщини та довкілля, врахування державних і громадських інтересів при плануванні та забудові територій;
- створення сприятливих умов для розвитку індустрії туризму, підтримка пріоритетних напрямів туристичної діяльності.

Основними пріоритетними напрямками державної політики в галузі туризму є:

- удосконалення правових засад регулювання відносин у галузі туризму;
- забезпечення становлення туризму як високорентабельної галузі економіки України, заохочення національних та іноземних інвестицій у розвиток індустрії туризму, створення нових робочих місць;
- розвиток в'їзного та внутрішнього туризму, сільського, екологічного (зеленого) туризму;
- розширення міжнародного співробітництва, утвердження України на світовому туристичному ринку;

– створення сприятливих для розвитку туризму умов шляхом спрощення та гармонізації податкового, валютного, митного, прикордонного та інших видів регулювання;

– забезпечення доступності туризму та екскурсійних відвідувань для дітей, молоді, людей похилого віку, інвалідів та малозабезпечених громадян шляхом запровадження пільг стосовно цих категорій осіб.

2. Структура державного управління туристичною діяльністю.

Регулювання в галузі туризму здійснюється Верховною Радою України, Кабінетом Міністрів України, центральними органами виконавчої влади в галузі туризму, Верховною Радою Автономної Республіки Крим та Радою міністрів Автономної Республіки Крим, місцевими державними адміністраціями, органами місцевого самоврядування, а також іншими органами в межах їх компетенції.

Відповідно до ст. 8 ЗУ «Про туризм» до виключних повноважень **Верховної Ради України в галузі туризму** належать:

– визначення основних напрямів державної політики в галузі туризму;

– визначення правових засад регулювання відносин у галузі туризму, їх удосконалення та адаптація із загальновизнаними нормами міжнародного права;

– визначення в законі про Державний бюджет України обсягу фінансового забезпечення туристичної галузі.

Також *Верховна Рада України відповідно до Конституції України* (254к/96-ВР) може брати до свого розгляду й інші питання, що стосуються туризму.

Верховна Рада Автономної Республіки Крим, обласні і районні ради відповідно до їх повноважень:

– затверджують регіональні програми розвитку туризму, що фінансуються з бюджету Автономної Республіки Крим, обласних і районних бюджетів;

- визначають кошти бюджету Автономної Республіки Крим, обласних і районних бюджетів для фінансового забезпечення регіональних програм розвитку туризму;

- контролюють фінансування регіональних програм розвитку туризму за кошти бюджету Автономної Республіки Крим, обласних і районних бюджетів.

Верховна Рада Автономної Республіки Крим відповідно до Конституції (254к/96-ВР) та законів України здійснює інше нормативне регулювання з питань туризму, історико-культурних заповідників, музеїв, інших закладів культури, вирішує питання щодо організації і розвитку курортно-рекреаційної сфери і туризму тощо.

Представницькі органи місцевого самоврядування - сільські, селищні, міські ради:

- затверджують місцеві програми розвитку туризму;
- визначають кошти місцевих бюджетів для фінансового забезпечення місцевих програм розвитку туризму;
- доручають своїм виконавчим органам фінансування місцевих програм розвитку туризму за рахунок коштів місцевого бюджету;
- вживають заходів для стимулювання суб'єктів господарювання, які здійснюють діяльність з надання туристичних послуг.

Кабінет Міністрів України в галузі туризму відповідно до Конституції (254к/96-ВР) та законів України:

- здійснює державне управління та забезпечує реалізацію державної політики в галузі туризму;
- розробляє та затверджує програми розвитку туризму в Україні і фінансує їх виконання відповідно до бюджетного законодавства;
- приймає нормативно-правові акти, що регулюють відносини в галузі туристичної діяльності;
- забезпечує раціональне використання туристичних ресурсів і вжиття заходів для їх збереження;

- сприяє розвитку туристичної індустрії та створенню ефективної туристичної інфраструктури;
- вживає заходів щодо забезпечення безпеки туристів, захисту їх прав, інтересів і власності;
- організовує та забезпечує реалізацію державної інвестиційної політики в галузі туристичної діяльності;
- готує та подає на розгляд Верховної Ради України як складову частину проекту закону про Державний бюджет України на відповідний рік пропозиції щодо обсягів бюджетних коштів для фінансової підтримки проектів і програм з розвитку туризму;
- інформує Верховну Раду України про виконання програми розвитку туризму в Україні;
- визначає порядок організації рятувальних команд і порядок вжиття рятувальних заходів;
- створює державну систему наукового забезпечення в галузі туристичної діяльності;
- здійснює міжнародне співробітництво в галузі туризму;
- вирішує інші питання, віднесені Конституцією (254к/96-ВР) та законами України до його повноважень.

Державне агентство розвитку туризму України (ДАРТ) є центральним органом виконавчої влади, діяльність якого спрямовується і координується Кабінетом Міністрів України через Міністра культури та інформаційної політики і який реалізує державну політику у сфері туризму та курортів (крім здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туризму та курортів).

Основними завданнями ДАРТ є:

- 1) реалізація державної політики у сфері туризму та курортів (крім здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туризму та курортів);
- 2) внесення на розгляд Міністра культури та інформаційної політики пропозицій щодо формування державної політики у сфері туризму та курортів (крім здійснення державного нагляду (контролю) у сфері туризму та курортів).

ДАРТ відповідно до покладених на нього завдань:

1) узагальнює практику застосування законодавства з питань, що належать до його компетенції, розробляє пропозиції щодо вдосконалення законодавчих актів, актів Президента України і Кабінету Міністрів України, нормативно-правових актів міністерств та в установленому порядку подає їх Міністрові культури та інформаційної політики, бере участь у погодженні проектів законів, інших нормативно-правових актів, які надходять на погодження від інших міністерств та центральних органів виконавчої влади;

2) за дорученням *Міністра культури та інформаційної політики* в установленому порядку бере участь у діяльності міжнародних організацій та забезпечує виконання зобов'язань, що випливають з членства в таких організаціях;

3) залучається до розроблення та виконання програм розвитку туризму і курортів в Україні;

4) розробляє та подає в установленому порядку Міністрові культури та інформаційної політики пропозиції щодо:

– організації обліку туристичних ресурсів України та забезпечення їх раціонального використання та охорони;

– визначення переліку посад фахівців туристичного супроводу та кваліфікаційних вимог до них;

– порядку створення та ведення Державного кадастру природних територій курортів;

– розроблення програм облаштування транспортних магістралей об'єктами туристичної інфраструктури;

– порядку оформлення ваучера на надання туристичних послуг та його використання;

5) забезпечує створення та ведення Державного кадастру природних територій курортів;

6) бере участь у створенні та веденні Державного кадастру природних лікувальних ресурсів;

7) здійснює відповідно до законодавства встановлення відповідних категорій об'єктам туристичної інфраструктури (готелям, іншим об'єктам, призначеним для надання послуг з розміщення, закладам харчування, курортним закладам тощо), видає свідоцтва про встановлення об'єктам туристичної інфраструктури відповідної категорії та веде реєстр свідоцтв про встановлення категорій об'єктам туристичної інфраструктури;

8) здійснює заходи щодо підвищення конкурентоспроможності туристичного ринку, в тому числі заходи, пов'язані з інтеграцією національного туристичного ринку в єдиний європейський туристичний простір;

9) надає пропозиції та залучається до проведення досліджень туристичного ринку, підготовки та поширення інформації про Україну і її туристичні можливості на міжнародному туристичному ринку та всередині держави, зокрема шляхом організації презентацій про туристичні можливості України, робочих нарад, конференцій, семінарів тощо, а також участі у виставкових заходах як в Україні, так і за кордоном;

10) за дорученням Міністра культури та інформаційної політики бере участь у розробленні міжнародних договорів у сфері туристичної діяльності, готує та подає в установленому порядку пропозиції щодо їх укладення і денонсації, забезпечує виконання Україною зобов'язань за міжнародними договорами з питань, що належать до його компетенції;

11) за дорученням Міністра культури та інформаційної політики бере в установленому порядку участь у міжнародних заходах з питань туризму, міжнародного співробітництва, утвердження України на світовому туристичному ринку;

12) залучається в установленому порядку до надання суб'єктам туристичної діяльності методичної, консультативної та іншої допомоги;

13) залучається до поширення соціальної реклами у сфері туризму та курортів;

14) забезпечує координацію діяльності курортних закладів (незалежно від форми власності), пов'язаної з використанням лікувальних ресурсів, а також діяльності підприємств, установ та організацій, які обслуговують курорти;

15) забезпечує розгляд клопотань про оголошення природних територій курортними;

16) погоджує клопотання про оголошення природних територій курортними з власниками чи користувачами земельних ділянок;

17) забезпечує розроблення проектів оголошення природних територій курортними;

18) організовує створення загальнодержавної інформаційної мережі у туристичній і курортній сфері;

19) забезпечує розвиток в'їзного та внутрішнього туризму та курортів;

20) вносить пропозиції МКІП щодо вдосконалення системи обліку, звітності та статистичної інформації у сфері туризму та курортів;

21) вносить пропозиції МКІП щодо розроблення стандартів, діяльності із сертифікації, проведення робіт з підтвердження відповідності у сфері туризму;

22) залучається до визначення пріоритетних напрямів наукових досліджень у сфері туризму та проведення науково-дослідних робіт у сфері туризму;

23) бере участь у реалізації державної інвестиційної політики у сфері туризму та курортів;

24) видає ліцензії на право провадження турсервісної діяльності та веде ліцензійний реєстр суб'єктів турсервісної діяльності;

25) здійснює державний нагляд (контроль) за додержанням турсервісними підприємствами ліцензійних умов провадження турсервісної діяльності;

26) здійснює розгляд звернень громадян з питань, пов'язаних з діяльністю ДАРТ, підприємств, установ та організацій, що належать до сфери його управління;

27) здійснює функції з управління об'єктами державної власності, що належать до сфери його управління;

28) здійснює інші повноваження, визначені законом.

Виконавчі органи місцевого самоврядування в межах їх повноважень:

- розробляють проекти місцевих програм розвитку туризму і подають їх для затвердження відповідним місцевим радам;
- вживають заходів щодо виконання місцевих програм розвитку туризму;
- залучають на договірних засадах підприємства, установи і організації, розташовані на відповідній території, до розв'язання проблем розвитку місцевого туризму та підтримки туристичних ресурсів;
- організують проведення інвентаризації туристичних ресурсів місцевого значення;
- сприяють охороні і збереженню туристичних ресурсів;
- залучають місцеве населення до туристичної діяльності, створюючи нові робочі місця;
- сприяють розвитку на відповідній території різних видів туризму.

1. Правова основа застосування відповідальності суб'єктів туристичної діяльності

Законодавство України про туризм складається з Конституції України (254к/96-ВР), Закону України Про туризм, інших нормативно-правових актів, виданих відповідно до них.

Майнові відносини в галузі туризму, засновані на рівності, автономії волі і майновій самостійності їх учасників, регулюються Цивільним (435-15) та Господарським кодексами України (436-15) з урахуванням особливостей, встановлених Законом України Про туризм.

Якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, передбачені інші правила, ніж ті, що встановлені цим Законом, застосовуються правила міжнародного договору.

Право громадян на туризм є одним з конституційних прав людини і громадянина, що передбачає свободу пересування, охорону здоров'я, безпеку для життя і здоров'я довілля, задоволення духовних потреб при здійсненні

туристичних подорожей. Більш того, держава визначає туризм одним з пріоритетних напрямів розвитку економіки та культури.

Однак невиконання або неналежне виконання своїх професійних зобов'язань суб'єктами туристичної діяльності та відсутність чіткого визначення підстав, форм та розмежування відповідальності туроператора та турагента викликає необхідність більш повного та дієвого правового регулювання цієї галузі економіки.

За неналежне виконання своїх зобов'язань туроператор, турагент, інші суб'єкти туристичної діяльності несуть майнову та іншу відповідальність, визначену в договорі відповідно до чинного законодавства.

Суб'єкт туристичної діяльності, який порушив законодавство в галузі туристичної діяльності при наданні туристичної послуги, що завдало шкоду, зобов'язаний відшкодувати туристу збитки у повному обсязі, якщо договором або законом не передбачено відшкодування у меншому або більшому розмірі.

Спори з питань надання туристичних послуг розглядаються у встановленому законом порядку третейськими судами та судами загальної юрисдикції.

При взаємодії "туриста" з "туристичним підприємством" найбільш важлива річ - документальне оформлення угоди між ними: отже потрібен *письмовий договір*, у якому зафіксовані взаємні права і обов'язки

Для врегулювання відносин стороною «турист – держава» необхідне *досконале законодавство* про паспортний та візовий режими, митні, валютні, медико-санітарні норми, порядок виїзду і в'їзду з країни, правове становище іноземних громадян тощо.

Також необхідні *правові норми* про захист прав споживачів, ліцензування туристичної діяльності, сертифікацію туристичного продукту, страхування у туристичній подорожі. В оптимальному варіанті потрібний законодавчий акт, у якому були б позначені основні правові норми із всього спектра взаємин сторін, що беруть участь в цьому процесі.

Особливого значення набуває загальна поінформованість туриста про всі умови майбутньої подорожі, наявність у туристичного підприємства стандартів і чітких правил оформлення та здійснення туру, обізнаність туриста про порядок можливих дій щодо подальшого захисту своїх прав і законних інтересів.

Рекомендована література

Основна:

1. Адміністративно-територіальний устрій країн Європейського Союзу : навч. посіб. / за заг. ред. Ю. В. Ковбасюка, М. К. Орлатого. – К. : НАДУ, 2015. – 628 с.

2. Берданова О. В., Вакуленко В. М., Валентюк І. В., Ткачук А. Ф. Стратегічне планування розвитку об'єднаної територіальної громади: навч. посіб. / [О. В. Берданова, В. М. Вакуленко, І. В. Валентюк, А. Ф. Ткачук] – К. : – 2017. – 121 с.

3. Місцеве самоврядування / за ред. В.М. Вакуленка, Ю.Ф. Дехтяренка, В.С. Куйбіди; О.В. Берданова, Є.І. Бородін, Г.А. Борщ [та ін.] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України. К. : НАДУ, 2019. 672 с

4. Проблеми реформування державної служби та служби в органах місцевого самоврядування в Україні: монографія / авт. кол. : Т. Е. Василевська, І. Г. Сурай, О. І. Васильєва та ін.; за заг. ред. Т. Е. Василевської. – Київ :НАДУ, 2018. – 256 с.

5. Управління розвитком об'єднаних територіальних громад на засадах громадської участі. Практичний посібник / [В.М.Вакуленко, О.В.Берданова, Н.М.Гринчук, В.С.Колтун, В.С.Куйбіда] – К. : – 2017. – 131 с.

Допоміжна:

6. Архетипіка і державне управління: громадянська самоорганізація, соціальна мобільність, суспільна інтеграція : збір. наук. праць : наук. вид. - Київ, 2015. - 84 с.

7. Бакуменко В. Д., Усаченко Л. М., Червякова О. В. Теоретичні засади державного управління : навч. посіб. / В. Д. Бакуменко, Л. М. Усаченко, О. В. Червякова ; за заг. ред. Л. М. Усаченко. - К. : ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2013. – 174 с.

8. Бакуменко В.Д. Теоретичні та організаційні засади державного управління: [навч. посіб.] / Бакуменко В.Д., Надолішній П.І. – К.: Міленіум, 2013. – 256 с.

9. Державне регулювання сталого розвитку гірських територій: зарубіжний досвід / Дребот Н. П., Криштанович С. В., Криштанович М. Ф., Козьмук Н. І. //

Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики : зб. наук. пр. – Харків, 2019. – № 28, т. 1. – С. 480–487.

10. Криштанович С. В. Із досвіду державного управління країн ЄС процесом соціально-економічного розвитку гірських територій та його значення для України / Криштанович С. В. // Модернізація системи державного управління: теорія та практика : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю (11 квітня 2014 р.) / за наук. ред. В. С. Загорського, А. В. Ліпенцева. - Львів, 2014. - С. 48-51.

11. Криштанович С.В. Державне управління процесом забезпечення екологічної безпеки гірських територій Західного регіону України / С. Криштанович // Ефективність державного управління : зб. наук. пр. Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України. – Вип. 34. / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В.С.Загорського, доц. А.В.Ліпенцева. – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2013. – С. 267 –275.

12. Криштанович С. В. Державне управління створенням туристичних кластерів в Україні / Криштанович Світлана Володимирівна // Наука України. Перспективи та потенціал : зб. матеріалів VI Всеукр. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 22-23 лютого 2013 р.). - Запоріжжя, 2013. - С. 57-59.

13. Криштанович С.В. Досвід управлінської діяльності країн ЄС у сфері соціально-економічного розвитку гірських територій та його значення для України// Україна-Польща-Європейський Союз. З досліджень системної трансформації на рубежі ХХ і ХХІ століть : моногр. / кол. авт. Г.Стронського, Я.Голоти, О.Красівського. – Львів – Ольштин – Остроленка, 2014. – С.307 – 314.

14. Криштанович С. В. Механізми забезпечення безпеки громадян на регіональному рівні // С. В. Криштанович, М. Ф. Криштанович / Проблеми розвитку публічного управління в Україні : матер. Наук.-практ. конф. за міжнар. уч. До 100-річчя запровадження державної служби України (12-13 квітня 2018 р., м. Львів) / за наук. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2018. – С. 137-140

15. Криштанович С. В. Місце туризму в регіональних програмах соціально-економічного розвитку гірських територій / Молода спортивна наука України - Вип. 20. Том 3,4. /за заг. ред. Є. Приступи. – ЛДУФК, Львів – 2016 – с. 92 - 98.

16. Криштанович С. В. Напрямки підвищення ефективності публічного управління соціальної безпеки гірських територій / С. В. Криштанович, М. Ф. Криштанович // Матеріали IV Міжнародної науково-практичної конференції «Соціальна робота: становлення, перспективи, розвиток», 24-25 травня 2018 р. ;

[за заг. ред.: Кривачук Л. Ф., Нагірняка М. Я.]. – Львів : СПОЛОМ, 2018. – С. 302-305. ISBN 978-966-919-378-0.

17. Криштанович С. В. Особливості державного управління соціально-економічним комплексом гірських територій регіону / С. В. Криштанович // Ефективність державного управління: зб. наук. пр. ЛРІДУ НАДУ / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. – Львів, 2011. – Вип. 27 – С.137 – 144.

18. Криштанович С. В. Основні напрямки гірської політики країн ЄС: досвід для України / С. В. Криштанович // Теорія та практика державного управління : зб. наук. пр. – Харків : Магістр, 2011. – Вип. 4 (35). – С. 475 – 482.

19. Криштанович С. В. Особливості розробки стратегії соціально-економічного розвитку гірських територій Карпатського регіону / С. В. Криштанович// Модернізація системи державного управління: теорія та практика : матеріали наук.-практ.конф. з між нар. уч. 20 квітня 2012 р. у 2 ч. / за наук. ред. чл. кор. НАН України В. С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева. – Львів : ЛРІДУ НАДУ, 2012 – Ч. 1– С. 464 – 467.

20. Криштанович С. В. Основні напрями європейської інтеграції у вирішенні проблем соціально-економічного розвитку гірських територій / С. В. Криштанович// Посткризовий розвиток світової економіки та України : матеріали міжнар. наук.-практ. конф. студ. та мол. вчених. 22 – 23 березня 187 2012 р.. – Тернопіль, 2012. – С. 69 – 72.

21. Криштанович С. Пріоритетні галузі економіки щодо сталого розвитку гірських територій України: міжнародний досвід / С. Криштанович // Проблеми розвитку публічного управління в Україні : матеріали наук.-практ. конф. з міжнар. участю (Львів, 6–7 квітня 2017 року). – Львів, 2017. – С. 226–229.

22. Криштанович С. В. Публічний менеджмент соціально-економічного розвитку гірських територій Карпатського регіону / Світлана Криштанович. – Львів : ЛДУФК, 2017. – 208 с.

23. Криштанович С. В. Рекреаційно-туристичний кластер як особливий системний механізм розвитку Українських Карпат // «Інтелект ХХІ. Вип. №5, 2016. –ст. 210-214.

24. Криштанович С. В. Формування управлінської компетентності майбутніх фахівців фізичної культури і спорту / С. В. Криштанович // Науковий часопис Нац. пед. ун-ту імені М. П. Драгоманова. Серія: Педагогічні науки: реалії та перспективи. – Київ, 2018. – Вип. 64. – С. 120–123.

25. Кухтій А. О. Рекреаційно-туристичний комплекс в умовах транскордонного екологічного співробітництва Карпатського Євросередземноморського регіону / А. О. Кухтій, Б. Б. Уманців, Л. О. Тимошенко // Наукові вісті. – 2005. – №1(7). – С. 50–53.

26. Кухтій А. Організація самодіяльної туристичної роботи у Карпатському регіоні / А. Кухтій, Н. Радик // Проблеми активізації рекреаційно-оздоровчої діяльності населення : матеріали IV Всеукр. наук.-практ. конф. – Львів, 2004. – С. 44–45.

27. Павленчик Н. Ефективність використання туристичних ресурсів Львова / Павленчик Н. // Економіко-соціальні відносини в галузі фізичної культури та сфері обслуговування : матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. – Львів, 2019. – С. 104–107.

28. Павленчик Н. Ф. Особенности менеджмента предприятий гостинично-ресторанного бизнеса / Н. Ф. Павленчик // Актуальные научные исследования в современном мире : материалы Междунар. науч.-практ. конф. – Алматы, 2017. – С. 191–195.

29. Павленчик Н. Ф. Соціально-економічні засади менеджменту готельно-ресторанного бізнесу / Н. Ф. Павленчик // Економіко-соціальні відносини в галузі фізичної культури та сфери обслуговування : матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. – Львів, 2017. – С. 67–70.

30. Павленчик Н. Ф. Управлінські аспекти готельно-ресторанного бізнесу / Павленчик Н. Ф. // Проблеми та перспективи розвитку економіки України в умовах глобалізації : матеріали Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. - Львів, 2017. - С. 143-145.

31. Павленчик Н. Экономико-социальные предпосылки деятельности менеджеров в области гостеприимства / Н. Павленчик // Актуальные проблемы правовых, экономических и гуманитарных наук : материалы IX Междунар. науч.-практ. конф. профессорско-преподавательского состава, аспирантов, магистрантов и студентов (Минск, 9 апреля 2019 г.). – Минск, 2019. – Ч. 2. – С. 136–137.

32. Перій С. С. Геоінформаційні системи та їх використання для вирішення проблем туризму / Перій С. С., Кухтій А. О., Дзюбачик М. І. // Теорія та методика фізичного виховання. – 2007. – № 9. – С. 7–9.

33. Регіональне управління. Підручник: за заг. ред. Ю.В.Ковбасюка, В.М.Вакуленка, М.К.Орлатого. – К.: НАДУ, 2014. – 516 с.

34. Сучасні тенденції розвитку індустрії гостинності : зб. матеріалів наук.-практ. семінару (3 жовтня 2019 р., с. Гута) / Уляна Гузар, Марія Паска, Орислава Коркуна, Оріся Іжевська. – Львів : ЛДУФК ім. Івана Боберського, 2020. – 64 с.

35. Уманців Б. Б. Використання досвіду Європейських країн у державному регулюванні розвитку туризму в Україні / Уманців Б. Б., Кухтій А. О., Островська Г // Туризм в Україні : сучасний стан та пріоритети розвитку. – Л., 2005. – С. 105–111.

36. Pavlenchyk N. Concerning the Problems of Reforming the Tourism Sphere in Ukraine / Nataliia Pavlenchyk // // Using sports, culture, and social studies as means to rediscover lost values : abstract book of 6th International Conference on Science, Culture, and Sport (25–27 April 2018). – Lviv, 2018. – P. 302.

Інформаційні ресурси інтернет:

1. Законодавство України. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського. – Режим доступу: www.nbuv.gov.ua.
3. Репозитарій ЛДУФК. – Режим доступу: <http://repository.ldufk.edu.ua/>
4. Колетнік Г. М. Держане регулювання економіки : навч. посібник [Електронний ресурс] / Колетнік Г. М., Мазур А. Г., Кубай О. Г. // Режим доступу: https://pidru4niki.com/1813011338682/ekonomika/derzhavne_regulyuvannya_ekonomiki
5. Конституція України // Відом. Верховної Ради України. – 1996. - № 30, ст. 141. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
6. Криштанович М. Ф. Механізми державного управління щодо організація системи забезпечення політичної безпеки держави [Електронний ресурс] / М. Ф. Криштанович, С. В. Криштанович // Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування : електр. наук. зб. ХНТУ. – Херсон, 2020. – № 1. – Режим доступу: <http://el-zbirn-du.at.ua/DOI:https://doi.org/10.35546/kntu2308-8834/2020.1.15>